

ЖЕНСКИ СВЕТ

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

В Л А С Н И К :

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

Издази: Сваког 1. дана у месецу по ст. кал.

Претплата, рукописи и све што се тиче листа, шаље се на уредништво Нови Сад (Ujvidék).

Цена: на годину 3 круне; за Србију 3½ динара.

За све остале земље 3½ франка у злату.

Поједини бројеви 30 потура.

Савез Српкиња.

Имамо, с поносом кажемо, једну народну тековину више. Остварила нам се давна жеља, добисмо потврђена правила за Савез Добротворних Задруга Српкиња на овој страни. Заузимањем Загребачке Добротворне Задруге а нарочито њена саветника и пријатеља, г. Владимира Матијевића, познатог радника на привредној струци остварен је Савез и у четвртак, 24. маја (6. јуна) о. г. одржана је у Загребу прва редовна скупштина овог Савеза. Скупштину је отворила и у њој председавала почасна председница, пресветла госпођа Бароница Катинка Живковића, на којој су биле изасланицима и изасланицама заступљене загребачка, книнска, новоградиска, петрињска, карловачка, митровачка, иришка, осечка, вуковарска, новосадска, вел. кикиндска и панчевачка задруга. Пошто је скупштина саслушала извештаје управног и надзорног одбора о раду и рачунима привременог одбора за прву прошлу 1911. г. и издала опросницу на рачуне, прешла је на решавање предлога, које је за ову скупштину спремио управни одбор као најпрешније и најважније, којима би се имао да бави будући управни одбор. Спремањем тих предлога бавила се и конференција изасланика и изасланица, која је пре скупштине одржана

под председништвом пресветле госпође Јелене Стојановићке, председнице Загребачке Добротворне Задруге и у којој су поред женских учествовали и саветима потпомогли мушкарци г. г. Владимир Матијевић, др. И Прица, адвокат, Паја Аршинов, професор, Аркадије Варађанин, из Н. Сада, Стеван Радић из Ирига, Никола Илић из Митровице и други. Донешено је 8 - 9 разних предлога корисних и потребних за наше данашње прилике, које ћемо у идућем броју моћи опширније приказати, а засад наводимо, да су као најпрешнији узети: 1.) да се на згодна места отворе продавнице (базари) за народне женске рукотворине и 2.) да се заведу течајеви или школе за домаћинство, у оним крајевима, који су у томе највише заостали, а да се у вези с њима заведу течајеви за неписмене (аналфабете), поука о чувању здравља, као и неговању и васпитању мале деце. Даље је упућен одбор, да се постара за згодна женска лица, која ће прикупљати чланице за Савез и које ће пуном снагом радити на остварењу примљених предлога и задатка друштвеног. При конституисању Савеза изабрана је за председницу: г-ђа Јелисавета Борота, за потпредседницу г-ђа Паулина Матијевићка, за тајника г. Живко Дракулић, тајник

Привредника. У управни и надзорни одбор изабрани су сви, који су и привремено били постављени на митровачкој скупштини и само је на место оболеле г-ђе Софије Пушибркове из Новог Сада узета г-ђа Мара Г. Плавшићка из Новог Сада.

После скупштине био је у гостионици „Кроација“ заједнички ручак, на коме су пале неколике лепе здравице у славу и напредак Савеза.

Скупштина је одржана у дворани друштва Привредника, али одмах после скупштине отишли су сви чланови и чланице преко од Привредникова Дома у новосаграђен Дом Загребачке Задруге, који је намењен Задружном Женском Интернату, и у који су 1. маја о. г. премештене питомице задружне. Ту су нас г-ђица Марија Велисављевићева, вредна и савесна надзорница и љубазна одборница г-ђа Јелена Ђук, провеле кроз све дворане и показале, како је лепо уређен и сходно распоређен нов интернат, та потребна и корисна установа за Загреб, где се скупља наша женска омладина из свију крајева на

више и стручно образовање. Ту смо тек видели, шта може вредна, подузетна и истрајна женска рука да створи. Оне са својих скромних прилога, што су за ову цел скупиле, загазише у трошак од 200.000 круна и подигоше у сред бела града Загреб а укусну, а не раскошну, зграду, где могу комотно сместити 50 питомица са свима удобностима. Ту им је велика трапезарија, ту дворане за учење, за рад, за музику, за спавање, за болнице; ту су три умиваонице, две купке, велика кујна, потребне чељадске собе и собе за надзорницу, (управитељицу) за две њене помоћнице (префекте). Све је ту што се за такав завод тражи и прописује. Собе су видне, источном сунцу окренуте, електриком осветљене и удешене за заједничко грејање не сувом паром него топлим водом.

Наше Загребкиње су нас овом установом и овим напретком за свога шестнаестогодишњег рада задивиле и улиле толико поноса, да смо се и ми сви присутни осетили јачи, ведрији и већи. Живеле Загребкиње!

„Ја имам суседа“.

I.

Ја имам суседа чудновате ћуди,
Отменог изгледа, поносита, вредна;
Кога, неразложно, зову неки људи
Надимком ципије и тврдице бедна.
По снегу и зими, по влази и жези,
Чим заруди зора, он је већ на путу
За радионицу. Чисто кб да бежи
Хита на посао, где у мрачном куту
Окреће машину, неуморно ради;
Као да му жена и ситна дечица,
Бедна, гола, боса вапију од глади! —
Међутим је самац кб у гори птица.

II.

Празником, недељом, ко осталих дана,
Он устаје рано, труди се и мучи,
Бежи од коцкара, пића и кафана;

Затвори се кући, па цео дан учи.
По цичи и снегу, и највећем мразу
Он капут не носи, но у танкој блузи
Корача охоло, — црвен у образу, —
Пркосећи зимп, невољи и тузи.
Личног трошка нема, али ни имања;
Поред све зараде и добрих надница
Спротињски живи, пати од немања! —
Међутим је самац кб у гори птица.

III.

Загонетан живот, приче разних људи,
Радозналост моја, случај неки цукни
Помогаше, те се, преко моје ћуди
Распитах о њему, о причи, о букни
И оговарању беспосленог света.
Тако једног јутра, пролетнијех дана,
У најлепше доба, кад природа цвета,

Бејак поранио, — дремован од сана, —
И кренуо негде на неки посао.
Мириш бајног цвећа, цвркул разних птица,
Свежина ваздуха ког сам удисао
Разагнаше сумор с буновна ми лица
И ја стадох мислит на природне чари
Којима се реси земљина куглица,
Па и на суседа што за њих не марш! —
Међутим је самац ко у гори птица.

IV.

— Добро јутро, комшо, здраво уранио!...
— Из мисли ме трже, глас суседа мога.
— Бог ти добро дао, и ти здраво био,
Изненађен рекох, отпоздравих Бога.
— Ти постао вредан, ево неко време!..
— Ја шта ћу, суседе, треба да се ради! —
Тим пре, што је мене мало теже бремене...
Бог дао дечице, па се бојим глади.
— А ти, рекох затим, радиш неуморно,
Стално си у послу ко мрав ил кртица; —
Сваког уживања клонив се упорно, —
Међутим си самац ко у гори птица!

V.

— Ради се помало, рече као за се,
Али недовољно, да све човек смири; —
Живи се, ал' опет и оскудева се,
Јер обим потреба постаје све шири.
— И људи су чудни, све за више жедни,
Никад задовољни, све им нешто мало, —
А међутим знамо, да смо смртни, бедни,
Па ипак новца нам, па ма нас нестало; —
Рекох заједљиво и дирнух га мало,
С циљом да га пецнем и чујем што ново,
Јер мп, признат морам, много беше стало
Да чујем по томе мишљење његово. —
И не преварих се, он уздахну болно,
Као човек ком' се погодила жпца:
— Нужда људе гони, — рече ми осорно! —
Међутим је самац ко у гори птица.

Левље.

VI.

— Ипак, лакоми смо, ви на пример, брате,
У жеку младости, у најлепшем цвету,
Место уживања, поред добре плате, —
Патите се као последњи на свету!
На што такав живот, на што пусти новци,
Кад век није друго но лажљива јава
У чије се мреже хватају лакомци,
Рачунајућ' да је у новцима слава!...
— Разумем вас, рече, знам и други кажу
Да сам економан, управо тврдица,
Ципија и тартиф... Воља им, нек лажу. —
— Међутим сте самац ко у гори птица!...

VII.

— Да, по том схватању и осталог света, —
А можда и нисам, — но ипак се дивим,
Што мој живот опет другијема смета
Те воде рачуна где и како живим!...
— Не љути се, брате, беспослени људи,
Па оговарају нов начин живота, —
Радозналост клета, која завист буди
Свету се допада, — премда је срамота.
— А Ви што мислите о животу моме?...
— У чуду се питам јесте ли тврдица, —
Куд тражите новац, толко грдну своту! —
Међутим сте самац ко у гори птица.

VIII.

— Видим искрени сте, ево да вам кажем:
Трећину од плате на дугове дајем; —
Други део плате у банку улажем,
Трећину последњу на себе издајем!
— Не разумем, рекох, од куд вама дуга?!
— Чујте кад желите: у далеком свету
И ја имам кућу, жену, брата, друга,
Родитеље, децу, отаџбину свету.
Први део плате, што на дуг издајем,
То се одужујем матери и оцу; —
Други део који под интерес дајем,
То на децу трошим — судите лакомцу!...

Црновршанин

Михаил М. Вуковић професор

Женско питање.

— Пише Зорка Јанковић. —

(Продужење.)

Што женско питање у Норвешкој данас тако одлично стоји у главном је то заслуга листа „Hvinnotidsskrift Ny-

lande“, који је почео излазити године 1886., као орган Савеза у редакцији гђе Гине Круг, сада председнице Са-

веза. Тај лист у многим је неговао политичко образовање норвешке жене, коме она има да захвали своје велике успехе у борби за политичку равноправност. Та борба била је потешка. Бивале су одбијене многе преставке, којима се тражило права гласа за жену. С тим, што је у Норвешкој уведено било опште право гласа, жене нису ништа добиле. Тек године 1901. дошле су оне до права гласа у опћини. Одмах су биле биране у опћинска и градска већа. Године 1904. примљене су жене у све земаљске одборе

У државном преврату од год. 1906., када се Норвешка делила од Шведске, узеле су норвешке жене жива учешћа. Јер нису могле гласати у општем гласању, гласале су оне кроз своја удружења. Тако је 190.000 норвешких жена гласало за оцепљење; против тога није пао ни један женски глас.

Године 1907. дато је норвешкој жени активно и пасивно право гласа за *stortting* (сабор). Године 1910. изабрат је први женски нар. заступник и то учитељица *Anna Rogstad*. Њезин улазак у *stortting* био је свечан а значајан по светско женско питање. Политичку агитацију међу радницама води у главном „Агитациони биро“ у Кристијанији, који се састоји из пет женских лица; једна је плаћен секретар. То друштво води статистику свих женских организација и даје им у свему упуте. Постоји мишљење: да је пролазан занос, да је један буран политички моменат дао норвешкој жени то највише право, али је оно погрешно. Ту равноправност дао је њојзи интелигентан народ њезин, по зрелом рамишљању.

Положај норвешке жене у сваком погледу је повољан. Она је припуштена свакој науци и тако су јој отворени скоро сви путеви.

Док је француска академија одбила гђу Кири, норвешка академија примила је једну учену жену за свога члана. То је гђца *Christina Bonnevi*, доцент

на универзи у Кристијанији и кустод универзитетског биолошког лабораторија. Гђца *Bonnevi* објавила је већ више знаменитих научних дела.

Норвешке жене врше скоро сва јавна звања. Много их је у учитељској служби и у служби поште и брзојава; има их доктора, апотекара, адвоката, гимназијских професора, школских надзорника; од г. 1904. оне су чланови школског савета. Оне су чланови обртне коморе. Као таква особито је позната гђца *Kjelsberg*, која се јако брине о хигијенском уређењу фабрика. Недавно је она обрадила нацрт по коме би се имале увести у закон неке реформе, а која се тиче жене уопште, а нарочито фабричке раднице.

Први универзитетски професор је гђа *Matylda Schiott*. Први женски бранитељ је од г. 1905. *Ju. Dr. Elli Sam.*

Норвешка влада јако подупире жену. У сабору највише ради за њезина права радикална левица и националне демократе. Социјална демократска странка мало помаже њезине интересе а конзервативна је против сваког унапређења жене. Норвешка жена искључена је само из ових звања: не може бити члан владе; не може вршити свештеничку службу у државној цркви, а тако ни конзуларну, дипломатску и војничку.

О, а и зато би биле способне кћери земље, која је имала своју Семирамис.

Норвешка историја XIV. века поноси се именом једне моћне владарке. То је Маркета, кћи Валдемара данског. жена краља Хакона VIII. која је после смрти свога мужа сјединила под своју круну, Данску, Шведску и Норвешку у велику краљевину. Она је носила име „Северна Семирамис“.

После свега овог, што сам прикупила о норвешкој жени, ја бих јој — да откуд могу — поручила: да се она не мора стидити, што због оне своје „најживље жеље“ изгледа врло немодерна, а да управо може благосиљати своју скромност, која је чува да не постане жртвом раскошног живота, у коме

тешко успева здрава, напредна мисао и озбиљан рад. Осим тога ја чисто губим вољу да и даље нападам „конзер-

вативног Норвежанина“. А у чему? Та он не смета својој жени — да иде напред!
(Продужиће се.)

Јован Удицки ерп. нар. учитељ.

Моји ђаци:

— Узалудна тековина. —

Сећам га се као данас! На њему све раскошно и скупочено. И ма да је био дете најбогатијих родитеља у месту, није ми се то на њему ни најмање свидело.

Звао се Душко. И ако је био бистар, мало је вредило, када је поред тога био небрига и лакомислен. Ма да је могао бити први, ипак је био један од средњих ђака, а зашто је био тек од средњих ђака, ствар је јасна.

Прво што ми је упало у очи, било је то, што је Душко већ три године ишао у школу и кадгод се школа почињала не доведоше га родитељи, него их замењиваше један од слугу њихових. Ни при испитима нису нашли за вредно, да дођу и да тиме укажу пажње и школи и детету своме. Природно је дакле, да је и дете њихово према школи постало исто тако равнодушно, као што су били и родитељи његови.

Првих дана десило се нешто између њега и једног његовог друга, ради чега се потужио код куће. Но нису дошли ни отац ни мати, да виде у чему је ствар, него су послали слугу. Уверио сам се, да је у свему кривица теретила Душка. И после тога, многа су ми се деца тужила, да их Душко ђушка и задиркује. Међу друговима није био обљубен, зато сам га виђао увек са старијима од себе. Љубав је њихову задобио тиме, што им је угађао и што их је провађао. Млађој деци веома ласка, када се нађу у друштву старијих од себе и кадра су све да учине, само да се удостоје части међу њима. У таквим приликама постају честољубива, али тако честољубива, да према старијима и већима од себе бивају у-

лизице, а према млађима и нижима од себе угњетачи.

Кад год сам га узео пред себе, увек ми је одговорима својима уплетао матер, а оца никада ми споменуо није, као да га није имао.

Често је изостајао од школе.

— Зашто ниси био јуче у школи?

— Мама ме је задржала.... Ишао сам с њоме у виноград.

Чешће се и закашњавао у школу.

— Где си био до сада?

— Мама је спавала, па нисам смео пре да уђем у собу по књиге...

Био је до зла бога нехатан. Много се пута дешавало, да није имао потребног прибора.

— Зашто ниси донео пропис?

— Заборавио сам да иштем од маме новаца, да купим...

Кад је имао новаца, трошио је у лудо. Имао је и пушку за лов. Када сам га питао одкуда му шта, увек је одговорио, да је добио од матере или да му је мати купила. Оца није спомињао. Мислио сам: „Боже опрости, можда га и не познаје“.

А зашто је то тако било?

Отац се толико задао у свој посао, да није обраћао никакву пажњу на породицу своју, на жену и дете. Васпитање тога детета требало је остати сасвим на матери. Отац му је био грамзив за благом и у тој својој грамзливости претеривао је, а знамо, штогод је претерано, да не ваља, за њега је било све и сва на свету само иметак. На једној страни чувао и текао, а на другој страни ђаво је уплео своје прсте.

Васпитање је потпуно, када су у њему сарадници и отац и мати. Душко је дакле те среће, да му је васпитање

зависило једино од матере, и још од матере, која је терала моду и раскош. Јадно дете! Он је био сретан и задовољан. Њему је мати стављала на расположење све и сва. Он неразуман није знао да схвати, куда све то води. Отац, који се слепо задао у свој посао, није ни водио бриге о њему. Мати га је остављала на слугама и слушкињама, да му они васпитања даду, а она је удовољавала својим раскалашним жељама и пожудама. Бринула се за разне разоноде синчићу, само да је она више слободна и да мању бригу води о њему.

— Питао сам једном Душка, када није био научио лекцију, зашто је није научио, а он ми је одговорио:

— Код маме је био чика Арса, па нисам смео ући у собу по књиге да учим...

Када је свршио основну школу, дали су га на страну, али сам га после годину дана виђао стално код куће. Када сам га питао, зашто је код куће, одговорио ми је да учи „приватно“, али од науке ту није било ни разговора. Наука му је била: јашити и терати коње и ловити, а када је био зашао и у године момчета, виђао се већ и по гостионама.

*

Ено га, свирају му! Он се развеселио. Лупа чаше, части, пије, виче, троши, плаћа и баца.

Дотле, док се син весели, матер његову забавља под прозором чика Арса а оца његовог облио је прашњави зној, трчећи од салаша до салаша, од њиве до њиве, да за времена сабере летину са својих добара.

Залуд му је тековина, кад не спрема наследника за ту тековину.

* * *

Оставити богатство и за њега не спремити достојног наследника, то је богатство залудно остављено. Прекомерно грамжење за богатством и великим иметком прелази у страст, те је као и свака друга страст опасна, јер се човек њој предаје и душом и телом, не марећи ни за оно, што му је најрођеније и најсветије, — и породица му постаје споредна.

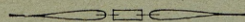
Многи и многи отац радо хоће да са себе збаци бригу око васпитања деце своје, остављајући је целу на жени, а себе правдајући, да му је једина дужност бринути се за насушни хлеб и опстанак породице своје; па ипак поред свега тога, он је дужан и мора посветити бриге и пажње и деци својој.

Жена може бити само мати, а не уједно и отац. Родитељи нису само матере, него и очеви. И једне и друге веже узајамна дужност према деци. И најисправнија мати нема толико снаге код васпитања деце сама, колико отац и мати заједно, ако су сагласни.

Где отац заборавља породицу своју, ту и мати скрене каткад с пута. Жена је већ по природи склона спољашњем блеску и сјају и ако се снађе у таквим породичним приликама, да тај сјај и блесак може и на себе да примене, подаје им се и пада у раскош, а раскош је баца у разне страсти, које је одвајају од матерњих дужности и спремају поље за пропаст куће.

Деца се морају из малена привикавати раду. Што је дете у стању само да уради, не треба му туђе услуге. Тако ћемо добити вредне и истрајне раднике, којима би се могло оставити у наслеђе и благо цара Радована.

Митровица 1910.

Јесам ли послала претплату за ову годину?

На црквеном сату поноћ...

Спустила се ноћца — мрачна,
Густи облак месец скрива.
Нигде нема једне звезде,
Цело село санак снива.

На црквеном сату поноћ,
Равним темпом одкуцава.
И по мало ветар пири,
Те тишину нарушава.

На сеоском старом гробљу,
Једна мома бледа лика.
Кроз мрачну се ноћцу види,
Да клечи крај споменика.

Код тебе сам дошла оче,
Да ми дадеш гробног мира.
Живот ми је препун бола,
Умукла је моја лира.

Подигла се ноћца мрачна,
На истоку зора плави,
А на гробљу крај спомена,
Мома вечан санак спава.

Лешница

Каћуна,
Каћуна Вукотић

Састанак народних стипендиста

ради отплате стипендијског дуга и подизања једне школске зграде у Будимској
Епархији, као споменика Сави Текелији.

На позив секретара Матице Српске Д-ра Тихомира *Остојића*, састали су се 13. (26.) маја (други дан Духова) у Матичиним просторијама бивши народни стипендисти, да се договоре о томе, како да се у овим тешким приликама Српскога Народа и материјално одуже своје добротвору.

На састанку су били: Д-р Душан Дима, опћ. лекар — Рума, Милутин Јакшић, професор богословије у миру — Вел. Кикинда, Д-р Сима Матејин, лекар — Т. Кањижа; из Новог Сада: Д-р Милош Бокшан, адвокат, Јован Живојновић и Александар Замуровић, професори, Д-р Тихомир Остојић

Сазивач конференције известио је, пре свега, о досадашњем одзиву и стању овога посла. На позив који је о Ускрсу био упућен преко „Браника“, „Заставе“, „Србобрана“ и „Српства“ „Бившим питомцима задужбине Саве Текелије“, одазвали су се неки прилозима, неки писменим изјавама.

Прилоге су дала ова господа: Д-р

Тихомир Остојић К 400, Д-р Вељко Георгијевић, адвокат — Рума К 200, Д-р Јован Пивнички, адвокат — Т. Бечеј К 100, Д-р Богдан Давидовић, адвокат — Т. Бечеј К 200, Јован Смедеревац енжењер — Београд К 500, Милутин Јакшић К 50, Д-р Сима Матејин К 50, Д-р Душан Дима К 50, Д-р Милош Бокшан К 100.

Писмене изјаве послала су дољна господа и неки са својим посебним предлозима:

1. Стеван Димић, већник Кр. Банског Стола у миру, 2. Владимир Јакшић, енжењер из Дарувара, 3. Д-р Јован Пивнички, адвокат из Турског Бечеја, 4. Д-р Милан Поповић, опћински лекар из Ст. Бечеја и Д-р Богдан Давидовић, адвокат из Т. Бечеја.

Конференција је узела на знање извештај сазивачев и прешла на претрес предлога, који је сазивач у свом позиву изнео, узимајући у обзир и предлоге, који су у поменутих писмених изјавама достављени. После поду-

жег разговора и расправљања одлучено је једногласно:

I. Да Текелијанци подигну једну школску зграду у Будимској Епархији, као споменик Сави Текелији. Епархијска управа ће се умолити, да за ту зграду одреди згодно место, које одговара пиетету према великом народном добротвору. Сви Текелијанци ће се позвати да приложе за овај мах колико више могу, да би се овај споменик Сави Текелији могао подићи.

II. Прилози за споменик Текелијин нека се и даље шаљу *Централном Кредитном Заводу у Новом Саду*. Овај завод ће се умолити, да се новац који му се на ту сврху пошље води под насловом: »Прилози Текелијиних пиломаца за градњу једне школске зграде у Будимској Епархији, као споменика Сави Текелији.«

III. Сви они Срби који су уживали стипендије и припомоћи из јавних народних стипендијских или припомоћних заклада *основаће Српско Просветно Друштво*. Сваком члану ће се оставити да сам одреди колико ће на годину уплаћивати на потребе друштва, и да одлучи, да ли ће годишњу уплату дати одједном или у месечним оброцима. Примаће се и мање уплате, од једне или две круне на месец.

IV. Српско Просветно Друштво ће од уплата бивших народних стипендиста основати фонд из којег ће се подмиривати савремене актуелне, важне потребе Српског Народа, нарочито таке које се изненада јаве, треба их брзо подмирити, а нема ниоткуда материјалних средстава да се оне задовоље. Међу таке потребе у овај мах иду: 1.) Рад на друштвеном просвећивању (образовање специјалиста по овој струци, држање јавних предавања и научних и стручних течајева, отварање јавних књижица, издавање стручних књига по овом предмету и т. д.); 2.) потпомагање

да се штампају књиге и листови који су безусловно потребни српском друштву, ако нема изгледа на њихов рентабилитет; 3.) специјално усавршење стручњака који су потребни српском друштву, ако нема стипендија нити какве друге могућности да се они образую (на пр. стручњаци за драматургију, књижничарство, статистику, националну економију, архиварство, за разне уметности и технику; 4.) соколство, као неговање телесне културе; 5.) потпомагање културних радника који су без своје личне кривице допали беде и невоље. — Које су актуелне културне потребе Српског Народа, о томе ће Просветно Друштво сваке године одлучивати.

V. Конференција умољава г. г. Д-ра Душана Диму, Радивоја Врховца, Стевана Милованова, Д-ра Миладина Свињарева, Д-ра Васу Царићевића и Д-ра Тихомира Остојића да се образую као привремени одбор бивших нар. стипендиста који ће послове даље водити и појединце ово извести: 1) Израдиће у детаље пројекат о организацији Просветног Друштва бивших нар. стипендиста; 2) уочи ванредне скупштине Матице Српске сазваће збор свих народних стипендиста и поднеће им поменути пројекат на претрес и одлуку; 3) позваће својим путем на тај збор све бивше народне стипендисте.

VI. Конференција умољава сазивача Д-ра Тихомира Остојића да извештај о овој конференцији објави преко српских новина, да би тако доспео до свакога нар. стипендиста.

Како је дневни ред исцрпен, конференција се затвара. Чланови конференције су се разишли с уверењем, да је овај састанак био посвећен интересу Српског Народа, да су одлуке, донесене на њему, корисне и остварљиве, и да ће, стога, наићи на све стране на одобрење и помоћ.

Нов. Сад.

Др. Миломир Остојић

Софија Вел. Плачкић, Шабац.

MME DE SEVIGNÉ.

Најузвишенији је у кореспонденцији (која је друга врста мемоара) онај, који има највише књижевних врлина, а то је госпођа Де Севиње.

Марија Де Рабитен Шантал, маркиза Де Севиње, рођена је у Паризу за владе Луја XIII. 1626. Родитељи јој рано помреше, а рођаци је повере неком вишем свештенику, који је врло брижљиво васпита. У браку је била врло несретна, те се сва посвети својој деци. Маргерити и Шарлу, а нарочито ћери која постаде предмет неке врсте обожавања материног. Њој су упућена најлепша писма пуна нежности и врло лепих појединости.

Ма да писма госпође Де Севиње нису писана за публику, она ништа не губе од своје дражи, лакоће и природности, а често су баш зато и савршена, што им није намењено да угледају света. Ова писма су један од великих споменика и врло важан документ за историју XVII. века.

Обдарена врло живом маштом, она нам ставља пред очи све преузвишености и пристojности века, она нас доводи до суза и насмеје нас. Хитрином не замара никада, јер је све просто, лако, сваког тренутка нов обрт, израз, који не изгледа толико духовит колико дубок.

Ова писма састављена на брзу руку ставила су је међу најславније писце Француске. Она је прави апостол. Као Лафонтен, као Молиер, она је у својој врсти недостижна.

Умрла је 1696.

Mme De Sevigné.

39. — ГОСПОЋИ ДЕ ГРИЊАН.

У Рошеру¹⁾, недеља 31. маја (1671.)

Ево нас најзад, ћери моја, у овом сиротном Рошеру. Како могу опет да видим ове алеје, ове натписе, овај мали кабинет, ове књиге, ову собу, а да не

¹⁾ Дворац и властелинство маркизе Де Севиње, удаљено за једну и по миљу од Витреја.

умрем од жалости? Истина, има пријатних успомена; али има их тако живих и нежних које се једва могу сносити: ту спадају оне што их имам од вас. Да ли разумете утисак, који оне могу учинити на срце као што је моје?

Ако се и даље будете добро понашали, драго моје дете, ја ћу тек идуће године доћи да вас видим. Бретања и Прованса нису ни мало сличне. Чудновата су велика путовања: кад би заувек задржали расположење са којим долазимо, никада не би излазили из места у коме смо; али Провиђење хоће да се то заборави.

Изгледа ми да вама није ни мало досадно у Марсељу. Немојте пропустити а да ме не известите како сте били примљени код Грињана. Они су овде необично дочекали мога сина. Вајан²⁾ је оружао више од 1500 људи све добро извежбаних, са новом врвцом на кравати. Они су у врло добром реду требали да нас дочекају на једну миљу пред Рошером. Али се догоди нешто врло занимљиво. Господин Абе рекао им је да ћемо доћи у уторак, а после је на то сасвим заборавио. Ови сироти људи чекали су нас у уторак до десет часова ноћи, а кад су се врло посрамљени и врло жалосни вратили сваки својој кући, ми смо спокојно стигли у среду и не мислећи да је била постављена војска у пољу да нас дочека. Ово нас је наљутило; али шта то помаже.

Ето како смо почели.

Госпођица Де Плеси³⁾ је иста онаква какву сте је оставили. Сада има нову пријатељицу у Витреју, којом се врло поноси, јер је то врло лепа душа, која је прочитала све романи и добила два писма од принцезе Де Тарент. Ја сам јој преко Вајана заједљиво рекла да јој завидим на новом пријатељству, да

²⁾ Управник Рошера.

³⁾ Гђица Де Плеси од Аржантре. Замак од Аржантре је пола миље од Рошера.

јој не могу посведочити, али да то моје срце осећа; све што је на ово рекла, достојно је Молиера. Врло је смешно видети како ме је брижљиво тешила, и како вешто скреташе говор, да не би преда мном говорили о мојој сунарници.

Моје мало дрвеће је особито лепо. Пилоа⁴⁾ их диже у облаке са необичном часношћу. Али ништа није тако лепо као алеје, које сте видели кад су ницале. Ви знате да сам вам давала неку врсту натписа који су вам се допали. Ево једне изреке коју сам написала за свога сина кад се вратио са Кандије⁵⁾: *Vago de fama.*⁶⁾ Зар није лепо бити изрека. Јуче сам написала још у похвалу њених: *Bela cosa far niente.*⁷⁾

⁴⁾ Баштован у Рошеру.

⁵⁾ Шарл Де Севиње ишао је као добровољац 1668. на острво Кандију, стари Крит, да помаже Млечане против Турака.

⁶⁾ Талијански: „жељан славе“.

⁷⁾ Лепа је ствар не радити ништа.

Ах, ћери моја, како су моја писма необрађена! Где је оно време кад сам говорила о Паризу као други. Ви ћете поглавито знати само о мојим новостима; а видите, ја сам сигурна да више волите ове него које друге. Друштво, које овде имам, врло ми се допада. Наш свештеник је увек све чудноватији. Мој син и Ла Мус врло се слажу са мном, и ја с њима; ми се увек тражимо, а кад ме случај одвоји од њих, они су у очајању. Они вас страшно воле; мислим да ће вам писати. Што се мене тиче. Ја их увек претичем и не волим о вама да говорим у великом друштву. Ћери моја, волите ме увек: ваше пријатељство је мој живот, моја душа; ја сам вам већ једном рекла, да ми оно прецињава све моје радости и све моје болове. Уверавам вас, да је остатак мога живота мрачан и жалостан, кад помислим, да ћу га провести тако далеко од вас.

С француског.

Д о п и с и.

Стапар, 9. априла 1912. (*Забава у корист сиромашних школа епарх. будимске.*) Широм наше монархије сакупљају се прилози, приређују се забаве, предавања и села, да се чисти приход њихов пошаље фонду за одржање 14 сиромашних школа у епархији будимској.

Па што чини родољубиво свештенство, учитељство и свесније грађанство у сваком, па и најпоследњем сеоцу, то се догодило и код нас. Заузимањем наше родољубиве »Српске Добротворне Женске Задруге« и нашег агилнијег учитељства пошло је и код нас све на боље. И ми полагамо — али тим сигурније — крочимо напред.

Онај низ вредних госпођа — Српкиња —, које сачињаваху приређивачки одбор забаве, коју је приредила други дан Ускрса о. г. наша »Добротворна Женска Задруга« морао је да ужива и да се радује и због лепог одзива општинства и због изведбе програма — дакле — због материјалног и моралног успеха, којим је њихов труд крунисан био.

Наша српска основна школа показала се и овог пута премаленом а да прими — у оваковим свечаним згодама — у своје зидове сву ону публику, која би желела да онамо уђе. Свако местанце било је заузето, а општинство у оној лепо декорисаној дворани, у оном шаренилу живог цвећа и прекрасних стапарских

ћилимова, у дражести лепих Стапаркиња пружаше очима велико естетско уживање. И тај је ужитак још порастао, кад се завеса на позорници дигла и отпочео програм.

Прва тачка програма била је: говор одличне задружне председнице гђе *Вукосаве Св. Милића*, који доносимо овде у целости:

Поштовани гости!

Радујем се, што Вас тако многобројне могу овде да поздравим, односно да Вам се захвалим на тако лепом одзиву Вашем, јер сте дошли да притекнете у помоћ са »Српском Женском Задругом« заједно, да се у једном крају, где наша браћа живе, не угаси луча наша — наша српска школа . . .

Кад је реч о опстанку наше школе, која нам озарује душу нашу и просвећује ум, те да наша деца као људи могу бити достојни чланови наше свете цркве и народа свог . . .

Када ти се напомиње опстанак српске школе, ти схваћаш значај њен Српкињо сестро, јер те она подиже, просвећује и чува, а помаже ти да увидиш своју задаћу као српска домаћица и српска мајка . . . Та сви Ви знате како »лепо каже« *Чика Јова Змај*: »*Дижите школе, деца Вас моле!*« Та има ли већег срама и стида, него своје чеду не дати вида!«. Па кад нас тако лепо моле, зар да се оглушимо на молбе њихове и да не притекнемо нашој браћи у помоћ, кад

им је угрожен опстанак српске вероисповедне школе тог одавнина заслужног нам храма српске просвете.!? Зар да не притекнемо у помоћ, кад чујемо горки вапај наших Српчића, из оних угрожених крајева, који нас моле и преклињу:

„Скини ми бабо с чела облаке,
Не дај ме бабо у просјакe. —
Не штеди бабо рад добра твога.
Смилуј се бабо тако ти Бога!..“

Па зато и најмањи дарак биће им од помоћи. Показали сте, како ваља брат брату у невољи да се нађе, а Вас, за добро дело Ваше пратиће молитва њина и њихових потомака . . .

Хвала Вам још једном на одзиву Вашем, што сте дошли, да као гости наши притекнете у помоћ српским вероисповедним школама у будимској епархији . . .

По тем је г. учитељ Бошко *Пошшић* држао предавање, којим је у сликама одлично изведеним и пуним чисте појезије разложио значење и задатак школе. Целим предавањем провејавала је љубав и ентузијазам за свети позив народног учитеља, који има узвишени али и врло тешки задатак: „да подмладак свога на-

рода преводи из лађе мрака и незнања у лађу светла и просвете“.

И Нушићев »Обичан човек« изведен је добро. Улогу Зорице — у овој finoј шали — интерпретирала је са много успеха гђа Јелица Н. *Павловића*. Гг. Н. *Павловић* и П. *Стојишић* били су добри партнери; изгледало је, као да се управо натичу, ко ће са више маркантности да изведе своју улогу, које су биле пуне здрава и ведрa хумора. Исто су тако гг. С. *Мандић*, Ж. *Аперлић*, И. *Скандарски* те Б. *Ковач* добро извели своје улоге. А и гђице С. *Врачарић* и Д. *Бежанова* биле су у сваком погледу добре. Највеће признање, што је ова представа тако лепо изведена, заслужује гђа редитељка М. *Мирилов*.

После представе била је томбола, а по том игранка, која је трајала управо до зоре.

Одушевљење, што је цело вече и ноћ трајало, вреди готово више него и материјалан успех. Наши су Стапарци добро разумели значај оне забаве и оног састанка, а то је радостан знак напретка и буђења народне свести у нашем месту и поред наших прилика . . .

В. Р. Ј.

Викторија Руксковић Јуровић.

Умрла је прошлост...

Мртво тело лежи, на увелој трави;
Остави га душа, у пропалој слави.
Гаврани се купе, да се са њим сладе;
Месо да поједу, очи да му ваде.

Судбина је хтела, да заврши тако;
У двобоју живот, да изгуби лако,
Због љубави једне, стек'о је ривала,
Љубав неизмерна, живота га стала.

Зар да очи ваде, што су скорих дана;
Водиле животу, њега, великана.
Пун најлепших нада, ходио је смело;
И сад да му гавран, кљује мртво тело.

Умрла му прошлост, сахранивши наде,
Разореном срцу оставила јаде,
Изнемогла душа, по пустињи лута;
Несрећном љубављу, сва је обасута.

Марија

Каћуна.
Марија Вукотића.

Рад добротворних задруга Српкиња.

Нови Сад.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња имала је своју одборску седницу 24. априла (7. маја) о. г. под председништвом подначелнице гђе Марије Х. Г. *Плавшићке*. По оверењу записника из прошле седнице известио је перо вођа одбор, да је мађистрат у дослуху са госпођама свију вера и народности одредио, да се идуће недеље 29. априла (12. маја) о. г. по јавним местима варошког дела распродају послатице половином у корист санаторијума Ерцхерцега Јосифа у Блешти, а половином у корист овдашњег новог хуманог друштва за сузбијање

туберкулозе. Према томе је врло ризично изводити после три дана, на наш Спасов дан, прикупљање прилога за фонд овдашње срп. више девој. школе, као што је прошла седница задружна била одредила, да се опет по јавним местима распродаје цвеће у горњу корист срп. више дев. школе, нарочито, кад су и ученице те школе заилазиле по нашим домовима и купиле прилога за забаву своју, која се у исту дел приређује на Спасовдан. По кратком разговору о тој ствари решио је одбор, да се засад одустане од јавног распродавања цвећа у корист ове школе односно њеног фонда, јер би то била ве-

лика навала на наше грађанство, које је и тако било изложено целе ове године на прикупљање разних прилога, па да се одложи та акција до идуће јесени, кад ће, валда, бити мање таквих потраживања. Уједно је решено, да се приложи тој школи за њену Спасовску забаву 20 К до броволна прилога. Даље је одређено, да се приложи на поновну молбу иришке Добротворне Задруге Српкиња још 15 К на подизање споменика пок. Милици Стојадиновићевој Српкињи, који се мисли ове године о Видову дне открити у манастиру Раваници и 5 К да се приложи као потпора за штампање књиге Споменице »Српска Жена« у Прагу, коју мисли издати Добротворна Задруга Српкиња у Иригу у корист поменутог споменика Милици Српкињи. — Узети су на знање извештаји благајкиње, да је примила од Српског Жен. Савеза у Загребу признање на примљених 77'60 К чланаринског доплата за трошкове тога Савеза и да се захвалила г-ђа Д. Д. на продуженој потпори и за идућу 1912-13. годину. — Уважена је оставка одборкиње г-ђе Олге дра Трифковића и бира се на њено место до идуће редовне скупштине г-ђа Данка Лотићка. — Пријавиле се и примљене су за нове чланице гђе: Наталија Ђ. Мољца и Софија Поповића. Узет је к знању извештај перовође, да је у име начелнице одговорио и препоручио две испитане забавиље за книнску задругу, која намерава тамо подићи задружно забавиште.

Сарајево.

Ни једна Добротворна Задруга Српкиња није у тој мери развила и разгранала свој благотворни рад, за тако кратко време, као што је то учинила задруга у Сарајеву. Она постоји тек осам година, и од шест година овамо издаје своје извештаје у засебним штампаним књижицама о своме раду, па тако је и ове године издала свој VI. извештај о раду од 30. јануара 1911. до 30. јануара 1912. године. Из њега видимо, да задруга издржава: ђачку трпезу, ђачки интернат и сиротиште; а од како је умрла велика народна добротворка Мис Аделина Павлија Ирби, примила је задруга и њен интернат под своју бригу и надзор. Тако ова млада задруга под управом своје вредне и интелигентне председнице г-ђе Јелене Самарџија рођ. Пелеш, рукује и управља са четир просветне и хумане установе.

У ђачкој трпези имала је задруга 120 питомаца, од њих је 56 плаћало, које ручак и вечеру, који само вечеру, а бесплатно су имали и ручак и вечеру 48 питомаца. У интернату је било питомаца који су имали и храну и одело бесплатно.

У мис Ирбијевом заводу било је 12 питомица, које су училе вишу девојачку школу, а које су такође имале у заводу сва издржавања бесплатно.

У сиротишту је било 26 питомаца и питомица (17 мушки и 9 женских). То су деца без оца и матере, за које се задруга брине и издржава.

За издржавање ових завода има задруга у свом подручју: Домаћицу и помоћницу за њу, префекткињу, две куварице и подворкињу.

По себи се разуме, да задруга није могла за тако кратко време прискрбити толико капитала, ни смаћи толико прихода да то све издржава; њој помаже друштво »Просвјета« са 1000 К годишње, Велики Просвјетни Савјет са 3580 К и епархијски Савјет са 100 К, а оно прибавља све задруга чланарином, забавом и купљењем добровољних прилога, и што око 7000 К плаћају сами питомци ђачке трпезе.

Друштво има 7 добротвора, који су уплатили по 300 К једном за свагда; 51 оснивача, који су уплатили по 100 К једном за свагда; има 150 редовних чланица, које плаћају годишње по 12 К и 126 помагача, који плаћају годишње 7'20 К или по 60 потура месечно, то је свега: 334 члана.

Уштеђени капитал износио је лањске године 1910-11. К 20.333'80, а на крају последње 1911-12. износи К 14.808'97. Из тог се види, да је прошле године био дефицит од К 5524'91 код издржавања њихових завода, али је то дошло отуда, што су на ђачку трпезу примили 30 питомаца више, но што је било 1910-11. г. но зато се та задруга није бацила у десперат, него се бодри још на већи и издржљивији рад за ову 1912-13. г. Заиста, достојно похвале. На Сарајевке и њихов рад могу се угледати многе задруге.

И поред свих горњих својих послова и издатака није задруга заборавила ни на своју сиротињу. Она је испомагала, са месечном потпором од 4, 5 К и своје 33 старице.

Поред својих друштвених послова сачинила је ова задруга и правила за Савез свију Добротворних Задруга Српкиња у Босни и Херцего-

вини и разаслала је на потпис свим задругама тамо, па ће онда поднети земаљској влади на одобрење. И тако се надамо, да ће у току ове 1912. године понићи међу Српкињама и трећи Савез, који ће женску просвету, женску привреду и женско добротворство још у већој мери подићи и разгранати. Нека је у добри час!

Митровица 07. 12. 1911.
Митровица.

Митровачка српска женска задруга одржала је своју 16. редовну главну скупштину 22. априла о. г. у дворници српске основне школе, а под председањем г-ђе Александре Милутиновићке. Скупштини тој поднео је управни одбор овај свој извештај:

Поштована скупштина!

Рад наше задруге у минулој години кретао се нормалним колосеком, и можемо рећи, да је био и плодан и успешан.

Тако смо прошле године стекли нових шест чланова оснивача, и то: г-ђу Марију Вист из Сарајева, г-ђицу Ангелину Поповић и г. Николу Илића. Положили су пак оснивачке прилоге: Чланови одбора ове задруге за спомен преминуле од орнице наше, г-ђе Љубице Радошевић; г-ђа Катица удова Крстића из Београда за спомен преминулога мужа свога и књижевника српског г. Васу Крстића — Љубисава и г. Никола Борота за спомен преминуле матере своје, г-ђе Јелисавете Бороте. Осим тога је Митровачка Штедионица и лањске године допунила свој оснивачки прилог са 50 круна.

Према томе је наша задруга на крају 1911. године имала: 46 чланова оснивача, 20 чланова потпомагача и 136 редовних чланова.

Што се тиче материјалног стања и успеха наше задруге, то се из приложенох завршних годишњих рачуна види, да је приход наше задруге у г. 1911. изнео укупно К 2.304'51, а расход К 1.428'91, тако да је преостало вишка у своти од К 875'70, којим је целокупно имање друштвено у прошлој години порасло од К 17.704'49 на К 18.580'19.

С тако лепим материјалним напретком можемо бити потпуно задовољни.

Највеће нам издатке чине редовне месечне потпоре овдашњој сиромашини, на име које смо исплатили свега 1212 круна. Таку потпору, које по 10 а које по 6 К на месец, добивало је 15 штићеница наших.

Осим тога је свака штићеница добила о Божићу још по 6 круна за огрев.

Прошле године дошла је наша задруга први пут у прилику, да из фонда благородне госпође Милеве пл. Милегић, властелинке од Ветова, расположи приходом од 160 круна, и тиме по завештају племените добротворке заодене 12-оро сиромашне деце српске. Задруга је према препоруци овдашњег учитељског збора набавила одећа и обуће за 6-оро ученика и 6-оро ученица овдашње српске основне школе, и те им ствари предала на дан Св. Петке, крсном имену добротворкињу, после службе божје пред учитељима њиховим и члановима овога управног одбора.

На позив управног одбора овдашње српске црквено школске општине, а по предлогу месног учитељског збора, да се преко зиме заведе на српској основној школи кухиња за сиромашну школску децу, управни одбор ове задруге вољно се примио старања око набавке материјалних средстава за издржавање те ђачке трпезе и око свакидањег надзора над њом. И тако је ова трпеза пуна 2½ месеца давала ручак 30-ци сиромашне деце српске, и тиме много учинила, да не заостану у телесном и душевном развоју свом.

И сама наша задруга приложила је у ту сврху 100 круна.

У заједници с осталим просветним друштвима српским у месту приредили смо 17. (30.) априла пр. г. прославу стогодишњице Доситејеве смрти. Тога дана учествовао је наш управни одбор на парастосу Доситејеву и по томе на свечаној седници у његов спомен. На тој седници је говорила и наша одборница г-ђица Зора Јерemiћева тему »Доситеј о дужности женскиња«, и расправила његове мудре мисли о женама.

Редовну годишњу забаву нашу одржали смо 19. фебруара (4. марта) пр. г. И ако је програм за ту забаву био одабран и изведен на потпуно задовољство публике, нисмо од те забаве имали никакве материјалне користи, јер су трошкови око приређења забаве били тако велики, да су премашили приход од улазница и добровољних прилога. Тако је настао већи дефицит, али да задруга наша не би имала штете, скупио је овај управни одбор накнадно још толико прилога, да је мањак био потпуно подмирен.

Ваља нам још споменути, да је наша задруга уписала 20 удела Задруге за зидање и одр-

жавање Српског Просветног Дома у Митровици, и са 2000 круна потпуно их уплатила. Задатак је задруге те, да подигне зграду са модерно удешеним просторијама за сва овдашња просветна и хумана друштва српска, па и за нашу за другу. Како пак по правилима задруге те имају поменута друштва право првенства на имовину друштвену, то су удели наше задруге од могућега губитка потпуно осигурани.

»Привредничковим« питомцима, који су намештени по несрпским кућама, приредила је наша задруга и прошле године »бадње вече«, и при томе их обдарила разним ђаконијама. На томе вечеру учествовали су осим госпођа чланица наших и патрон и добротвор »Привредничков« г. Дане Владетић, мајор у миру, и г. Гл. Микић, катихета гимназијски, који су зачинили ово вече прикладним говорима и обичајским саветима.

На свршетку године дала је задруга парастос преминулим чланицама, а крсно име своје Св. Стевана прославила је на уобичајени свечан начин. Чин водосвећења извршили су пречасна господа прота Влада Милутиновић и Душан Страхињић, уз складно појање црквене певачке дружине и учешће одличног грађанства. При ре-

зању свечарског колача кумовала је оснивачица наша и добротворка народна, уважена госпођа Љубица Кулићка, обдаривши свечарски колач са 200 круна.

Нека је поштованој куми на њезином богату дару и великој љубави, коју је према задрузи нашој показала, и на овом месту срдачна хвала!

Тиме смо приказали у главном рад наше задруге у минулој години, па молимо славну скупштину, да извештај овај прими на знање и даде разрешницу како управном тако и прегледачком одбору.»

Пошто је скупштина овај извештај узела једногласно с одобрењем на знање и дала разрешницу управном одбору и прегледачицама рачуна, приступило се избору управног одбора.

Изабрани су акламацијом: за председницу гђа Александра *Милушиновић*, за потпредседницу гђа Катица *Мркић*, за благајничарку гђа Зорка *Бороша*, за тајника г. Никола *Илић*, а за чланове управног одбора госпође: Зорка *Борић*, Милка *Васић*, Јелена *Иванчевић*, Софија *Живковићева*, Зорка *Јеремићева*, Ленка *Костић*, Даринка *Месаровић*, Мара *Мојић*, Јелена *Поповић*, Даринка *Пуђа*, Мара *Релић* и Даринка *Шљивовачки*.

Никола Ј. Ђукић.

Београд — Анка Ђирић

Скица

Посвећено гђци М. Н. у Сарајеву.

. Доктор је отпутовао у Б на годину дана, а то је далеко. — Ове речи је шапутала једна млада студенткиња медицине, седећи на клупи у дивном парку једне великоварошке болнице. Беше плавојка грациозне појаве, љупке плаве крупне очи са дугим загаситим трепавицама подигла је горе — а у белим нежним рукама држала је виолину и тихо извијала неку сентименталну мелодију. И

настави даље свој шапат. У звуцима своје вијолине слушам — његов глас. Да л' он мисли на мене, да л' ме се још сећа, или ме је већ заборавио?! Нека слутња ми обузима душу. Бол, туга, свила ми се на срце; а при помисли на његов брз долазак — душа ми затрепти од радости Он је на далеком путу!

Трже се наједаред, кад је с' леђа једна болничарка лако по рамену до-

дирну. То је једна већ зрелија озбиљна женска, која је имала срећу да задобије наклоност ове младе студенткиње.

На лицу јој се могло опазити доброту срца и искреност чисте душе. Омалена црноока, насмејаним лицем проговори: госпођице, душо драга, што сте тако замишљена? Млада студенткиња се тужно насмеши, а волела је као своју рођену сестру, поштовала, само како може добро дете да своју мајку поштује, те јој је била искрена и одана, те, најинтимније своје ствари јој поверавала; што је ова умела високо да цени, те би свакога часа била готова да и живот свој жртвује за срећу ове интелигентне и пуне врлина женску, коју је природа тако обилно обдарила.

Млада студенткиња нагло се диже са клупе, погледа лево-десно; поново седне и проговори: Слушајте Цвето! Моја слутња се обистинила. Нешто се ужасно догодило!

Прочитајте! — И пружи јој телеграм, који је мало час добила. Доктор долази, викну Цвета изненађена. Долази и сваки час га очекујем проговори уздрхталим гласом ова млада, дивна девојка — долази изненадно, тужан и сломљеним срцем — враћа се опет у крило своје миле отаџбине. Осећам с њим заједно онај бол, који му је душу тако изненада сломио. — У понедељак у јутру погодила је капља у срце његова оца! Јуче је већ укопан! Може се мислити како му мора тешко бити, па још на далеком путу. Мени га је јако и врло жао. Та отац му је био све добро на овом свету. И то му Бог одузе! Губитак родитеља је такав бол, који се не да исказати. Доћи ће сав скрушен.

Цвето, моја Цвето! узвикну ово младо девојче са мелодичним гласом — шта ће бити кад доктор дође?

Морам се изгубити одавде! Теби то поверавам, јер си ти то заслужила, у теби сам упознала редак карактер. Ништа ме задржати неће, пре ћу у-

мрети нег' што ћу дозволити, да он са својима раскине

Отићи ћу где нико за мене неће знати. Не, драго дете, Ви то не смете чинити — рече јој Цвета — ваше бављење у овој болници је једини спас многим, многим невољницима овде. Ви сте анђео куд се појавите. — Сваки болник једва чека да му приђете . . . Та будите и њему, доктору, анђео — а ако не дође, пошаљите му једно лепо писмо.

Ах, Цвето, то је само једна кап мелема за његов живот, који му је постао тако горак, нарочито сад још, како је оца изгубио. Он води тешку борбу са својима, што неће да му даду пристанак за веридбу.

Сами ти његови ће га упропастити. Ја сам и одвише поносна а да му без пристанка његових — дадем руку.

Још вечерас ћу отпутовати, а ви ћете ми у нечему помоћи. Јелте да хоћете? и притиште је на своје узбуркане груди. Не, госпођице! Ви то нећете учинити.

Анђеле овога дома и ових невољника, Ваша свака реч је утеха, мелем ових болника. О, не говори више — протеча лепа студенткиња, а дивне очи јој беху пуне суза.

Нисам крива ни чему. У почетку нашега познанства, кад ми се почео удварати, увек бих га ладно предусрела речима: ја живим само за болеснике и медицинску науку.

И опет до чега је дошло?! Његови су ми противни, што сам сирота и без игде икога. Морам, морам одавде отићи! Сузе јој облише њено бело-румено лице. Цвето, кроз плач проговори: ово писмо предајте сутра Примариусу хирурошког одељења и кажите, да је Марјета, студенткиња по пријему телеграма морала нагло отпутовати.

На истом месту у парку седела је усамљена Цвета и забринуто мислила на младу студенткињу Марјету, која беше синоћ брзим возом за Русију отпутовала.

Све особље у болници се узбунило

због одласка њихове младе пријатељице, сви се запиткиваше, где нам је наш анђео, наше добро, наша утеха, наше миље — тако јој сви тепаху; наша лепа студенткиња ишчезла, ха, ха, громко повика неки горостас — болничар са оде-ла за умоболне, који јој је завидео што је ова мила девојка уживала симпатију целе болнице. Неко га гурне с леђи да оде стрмоглав.

Сви болесници се узрујаше, кад чуше глас, да им је њихова утешитељка отишла. Један болник тужно уздахну: . . Само кад је видим, мени је одмах боље, а кад ми онако мило проговори две-три речи, чини ми се да сам здрав.

Она је заиста дневно у својим слободним часовима све болеснике похађала, жене, својим пријатним говором разонодила, деци би послатице давала, миловала их и тепала им, а старима, пружила по штогод, што би им радости чинило. И сви су је жељним погледом тражили.

После два дана Цвета је држала у руци једну листу где је све особље са болнице потписано било, а са натписом:

Велеможном Господину Дру Примариусу
хирушког одељења

Сви потписани молимо понизно Вашу племенитост, да нам за најкраће време гђицу Марјету на њено место повратите. Са болесницима није више издржати, само њу траже. У обратном слушају напуштамо сви болницу.

Следе потписи.

Цвета ово преда на одређено место.

После 18 дана раном зором болница беше окићена сва зеленилом, а кад фијакер стаде, све болничарке и болничари излетеше на сусрет своје анђелу. А радости и усклицима болесника не беше краја.

Млада студенткиња поздрави се са свима врло љубазно и оде у своју собу да се од пута одмори.

Сутрадан шетала је са Цветом по парку разговарајући се нешто поверљиво. Сећате ли се, драго дете, оне зим-

ске ноћи, беше већ поноћ, одем на врата С. да бацим писмо у пошт. сандуче — густо мрак обавио је сву околину, да се кроз тамну светлост фењера једва могло ићи, ветар је јако дувао и сипао снег у очи, брзо улетим на уласку А. и кроз онај велики ходник пођем, а кад се залупише она тешка врата, спазим у полумраку као две сенке, а то сте били вас двоје, што ме радосно изненади, те полетим вама у сусрет; ал' на Ваш миг одмах одем даље са речима: „Gute Nacht, du mein herziges Kind“.

Он је седео у углу клупе, ноге пружии, главу оборио, подбочен руком. Сав његов изглед показивао је његову унутарњу тешку борбу. — Ви као нека жива статуа стајали сте у крај прозора, сва тронута, ал' ипак мало и јетко укор — примате. То беше тужна слика.

Сећам се још једне таке слике. На изласку оног великог ходника у хирушко одељење лево у углу има мала канцеларија на којој беху врата широм отворена, стојали сте ви, драго дете, на зидни велики орман наслоњена у буцаку као пљен каквога гордог паше. Ваш поглед пун варница летео је тамо амо по соби. Хитро, но ипак тихо кретање Вашег лепог тела показивало је Ваше душевно неспокојство.

Он испред Вас седео за столом и писао, блед, озбиљан, огорчен на свет, несретан у љубави због своје рођене околине — кадикад строго вас погледа да му као срна не би умакли. Покрај свега опет му се на лицу види, да у души осећа неко задовољство. Непомично сам посматрала Вас за један момент. Ваш умилни глас пресече ову нему тишину.

Докторе, јесте ли готови? Ја одлазим у своју собу. — Не, тако вам Бога гопсођице, ви ћете ме упропастити, чисто очајнички звонио је његов баритон глас. Морам ићи, уморна сам, треба да отпочинем. Предпоставите, докторе, у моменту може нам доћи каква тешка операција, а ја сам тако уморна. Ево већ

је и поноћ превалила, слушајте како страховито на пољу ветар хучи.

Не, Ви не смете отићи док не будем готов, ваш дах ми улива оне снаге, која ми даје полета за рад. Ваше, само Ваше присуство чини на мене утисак жарке воље за рад, те се осећам потпуно способан да могу своме узвишеном позиву одговорати. У Вашим очима гледам цео свет, јер оне су огледало Ваше чисте анђеоске душе.

То све може бити господин докторе. Сутра ћемо се опет видети. Збогом! Хитро одлети, и умакне у своју собу.

Доктор лупи руком о сто, одбаци перо, потрча за њом, и падне сав уздрхтао на под!

О, сећам се тих момената. — Рекао ми је, да му је тада јурнула крвна уста, и да сам само ја томе узрок. — Ал' не, мени је савест мирна, никад му нисам дала повода да ме не заборави — увек сам се тако хладно према њему држала, и увек сам му обично говорила, да ја живим само за науку. Ја га волим, ал' му то никад нисам хтела признати. Моју љубав није осетио, ја сам према њему само пажљива била и ништа више. Моји поступци могли су га само удаљити. Но није тако, ја видим да он трпи, ја га сажалевам из дна душе, а обожавам, што трпи и пати.

Његови ће га тотално упропастити,

убити, јер му стају на пут његове среће и ја се морам опет уклонити, али за навек. Тако ће ме заборавити.

Нек' буде сретан! То му од срца жели његов — анђео. Ја се предајем својој студији. — Мој живот припада само науци. Седне на клупу и узме виолину те почне сасвим пијано, затим све јаче са пуно осећаја, одушевљено бурну мелодију да свира. Цвета је миловаше по рамену и поче је љубити у врат бели као лабудов.

Наједаред дотрча Фердо послужитељ и повика радосним гласом: Милостива госпођице! Доктор је већ стигао и тражи Вас. Сва узбуђена пође еластичним ходом како је само њојзи својствен, и оде у операциону салу где је доктор нестрпеливо чекао. Њена отмена појава мора сваког да задиви. Доктор јој се дубоко поклони, приђе јој лагано и пољуби је у руку, и проговори: Још се нисам прибрао од силног потреса, на тужан глас о смрти мога доброг оца.

Шта ћете сад чинити? запита га својим меким и љупким гласом, нежно га гледајући.

Све је свршено! Са својима сам раскрстио, анђеле мој, теби само, теби поклањам срце, душу своју, сву радост, веру, наду, све моје биће теби припада, без твоје љубави не могу да живим. Ти си ми цео свет. Она му се баци у наручја. Доктор кроз зубе протеча:

Дивна девојко!

ГЛАСНИК.

Посластица и цвеће у добротворне сврхе. Госпође и г-ђице Новосађанке без разлике вере и народности продавале су 1. (14.) маја о. г. на јавним местима посланице у корист санаторијума Ерцхерцога Јосифа и месног друштва за сузбијање туберкулозе. Чист приход делиле су на два једнака дела за горње установе и свакој је припало по 395 К. За посланице су издале 112 К и то је сав трошак. Овај начин прикупљања добровољних прилога изгледа много пробитачнији од приређивања забава, јер

забаве однесу силан трошак за музику, дворану, штампу, тоалету, јело и пиће, те за добротворне сврхе остаје врло мало или нимало. То исто чине сад и многа друштва продавањем цвећа у корист добротворних установа. Коло Сестара у Београду скупило је о св. Ђурђу о. г. до близу 4000 динара продавањем цвећа ђурђица, а то ће и о Видовдану многе задруге чинити са видовданским цветом. Наше задруге могле би овај начин усвојити, особито по ва рошима, где су и иначе многе забаве.

Прво српско чувалиште. Српски Народни Женски Савез у Србији отворио је на свечан начин у Београду на дан Цара Константина и Јелену, 21. маја (3. јуна) о. г., своје и у Српству прво чувалиште, у сопственој згради у ресавској ул. бр. 38. Ето, шта може да учини уједињена снага. Живеле Српкиње!

За сироте школе у будимској епархији купе се још једнако прилози на све стране. Епархијска управа издала је већ и VII. исказ о скупљеним прилозима и по њему има до 4. (17.) маја о. г. скупљено К 77.506'99. Недостаје још 25.500 К, а надамо се, да ће се и то испулити.

IV. Југословенска изложба уметности отворена је свечано други дан Духова у Београду. Отворио ју је сам Краљ Петар у присуству престолонаследника Александра, српског и бугарског министра просвете Љубе Јовановића и Бопчева, руског, бугарског и белгијског посланика, председника државног савета, Академије Наука и београдске општине; ректора универзитета, уметника из свих крајева словенских и многих других одличних представника и гостију. Ова ће изложба стајати отворена у Београду шест недеља, а по том ће се преместити у Софију још на два месеца. Министарски савет у Србији решио је, да набави за 15.000 динара разних слика са ове изложбе, а за толико ће узети и београдска општина, а узеће и двор српски слика ових.

Српски Соколи и Соколице. Идеја соколска лепо напредује међу Србима и Српкињама. Нема данас ни једног кута нашег раштрканог Српства, где нема бар по једног оваког удружења. Већ и Стара Србија броји неколико дружиница ове врсте. Па чак и они исељеници у Америци имају у свакој већој насеобини оваке дружине. Већ су издали и позив на све тамошње Соколе, да се на дан 22. и 23. јуна о. г. искупе у Чикагу на свој први соколски слет. И код нас у Угарској расту с дана у дан така удружења. Нема ни година дана, како је Новосадски Српски Соко пробио ледене груди мађарске владе, те се смиловала и издала дозволу за овака удружења и већ данас имамо така удружења поред Новог Сада још у Сомбору, Сентомашу, Вршцу, Вел. Кикинди и Панчеву и Новосадски је већ имао у недељу 20. маја (2. јуна) о. г. своју прву јавну већбу, која је била врло лепо посећена, а која је оправдала наду,

што је публика полагала на то по здравље врло корисно удружење.

Свечарску славу на дан цара Константина и Јелене о. г. одржала је *Доброшворна Задруга Српкиња у Турији*. У 9 сати искупиле се све чланице у задружној дворани и отишле на св. литургију. После св. литургије одржан је парастос за умрле чланице, а после тога се осветила водица. У 3 сата после подне тога дана пререзан је свечарски колач и одржана свечана седница.

V. конгрес српске трговачке омладине одржаће се ове године у Панчеву 20. августа.

Велики народни добротвор. Покојни велики трговац у Трсту Србин *Рисшо Шкуљевић*, оставио је сву своју тековину тршћанској срп. православној општини, јер није имао своје деце. Имање му износи 1 $\frac{1}{2}$ милијун круна. Има само једну блиску рођаку и оставио је, да она доживотно ужива сав приход од тог имања. После њене смрти има општина да изда пола милијуна круна даљим рођацима, а из осталог милијуна имаће општина да подигне у Трсту један дом, у коме ће српски младићи из трговачког и занатлијског сталежа, ма из ког краја били, уживати бесплатно, стан, храну, одело и остале потребе док се баве у Трсту. Жеља је тестаторова, да се тим појача у Трсту српски трговачки и занатлијски сталеж.

Одликован. Њ. В. краљ Франц Јосиф I. подарио је уз опрост таксе титулу *краљевског саветника*, *г. дру Милошу Ђорђевићу*, адвокату и председнику срп. правосл. цркв. општине у Вел. Бечкереку и посланику на срп. нар. цркв. Сабору. Честитамо!

Верени и венчани. Г-ђица *Софија Јовановићева*, кћерка пок. Стеве Јовановића кр. уг. дворског саветника и г-ђе Олге рођ. Дунђерске, начелнице просветног друштва „св мајке Ангелине“ у Будимпешти, венчала се 20. маја (2. јуна) о. г. с г. др. *Александром грофом Терек од Сендре* ц. и кр. легационим тајником и поручником у резерви кр. уг. домобранске 9. хусарске регименте, сином пок. Николе грофа Терек од Сендре ц. и кр. подмаршала и коморника и супруге му Јованке рођ. Буска.

Г-ђица *Анка Пешковићева*, забавиља мартоношка, а ћерка пок. Тоше Пешковића учитеља мартоношког, венчала се 19. маја о. г. са г. *Радом Пелешем*, наставником трговачке школе у Бјељини.

Г-ђица *Зорка* кћерка др. *Живка* *Болдана* земаљског посланика, венчала се 21. маја (3. јуна) о. г. с г. *Јованом* *бароном* *Апел*, надпоручником ц. и кр. 12. хусарске регименте, сином пок. *Евгена* *барона* *Апела* и г-ђе *Евгеније* *баронице* *Матенкиоид* од *Ст. Паулиша*.

У недељу 20. маја (2. јуна) т. г. у свето *Успенској* цркви у *Перлезу*, у пола-12 сати пре подне, венчао се госп. *Никола* *М. Косанић* штампар и уредник панчевачког листа „*Грађанина*“, са врло красном и добром Српкињом г-ђицом *Даром*, милом ћерком велепоседника и благајника »*Мађарске* *Државне* *Банке*« госп. *Мише* *Међарева* и супруге му *Љубице* из *Перлеза*. Дао Бог да је сретно и благословено!

Г-ђица *Пава* *Маркишева*, кћерка *Вељка* *Мрквића*, земљомера из *Руме*, венчала се с г. *Милушином* *Рискићем* богословом из *Шапца*.

Срећно!

Право гласа за женскиње отима маха на западу. Прва комора шведског сабора одбила је законски предлог са 86 против 56 гласова, да се даде и женскињу право гласа и да може бити бирана у сабор као заступник. Напротив друга комора (као код нас што је горњи дом) примила је тај предлог са 140 против 66 гласова. Према њиховим правилима сматра се, да је тај предлог за ову годину одбијен и може поново доћи на ред тек идуће године.

Французи за свој напредак. На предлог заступника народног у Француској и бившег војеног министра *Месим-а*, донео је француски парламенат једногласним решењем закон, по коме ће држава давати годишњу награду од 500 франака (круна) свакој матери за четврто дете. Оне матере, које су до своје 30. године дали живот 9. деце, добијаће од своје 60. године годишњу мировину од 518 франака. Да би се пак ови издатци тако подмирили, опорезаће се нежењени и породице без деце, као и они, који имају само по једно дете. За Француску је ово нужно, јер тамо јако трза у натраг бројно стање становника.

ЧИТУЉА.

† **Ана Берчан.** Многогодишња чланица и о-снивачица Добротворне Задруге Српкиња *Карловкиња* и ревно читатељка нашег листа, добра и племенита жена, и Српкиња *Ана Берчан* у-

покојила се 20. маја (2. јуна) о. г. у својој 80. години живота. Жали је супруг *Јеремија*, сестра *Драга* *С. Маринковић* из *Руме*, поћерка *Зорка* *Видаковић* са супругом *Славком* и друга родбина, а особито *Задруга*, којој је покојница била одан члан. Вечна јој успомена!

† **Ђура Пећарски** упокојио се у *Сенти* 1. (14) маја о. г. у 67. години живота свога. Он је умировљени приседник сирот. стола сенћанског, и бивши председник срп. правосл. црквене општине у *Сенти*. Покојни *Ђура* био је и члан *Матице* *Српске*. Оставио је за собом удову *Мару* рођ. *Арадску* и четир одрасла сина: *Милутина*, *Славка*, *Бранка*, *Ивана* и кћерку *Десанку*. Наше саучешће родбини, а покојнику нека је лака црна земља!

† **Душко Петровић.** Нашег честитог одветника суботичког и члана управног одбора *Матице* *Српске* у *Новом Саду*, г. *Дра* *Јована* *Петровића-Ђате* и супруге му *Милинке*, задесила је велика жалост. Њихов синчић *Душко*, ученик 1. разреда основне нар. школе упокојио се 14 (27.) маја о. г. после кратког и тешког боловања у осмој години свог млађаног живота. Поштовани родитељи нека приме наше саучешће а *Душку* нека даде преблаг *Бог* рајске насладе!

† **Ета Михајловић**, управитељ *Вршачке* *Кредитне* *Банке* упокојио се после кратког и тешког боловања 15. (28.) маја о. г. у 52. години живота. За пок. *Етом* ишао је вазда леп глас, народ га је поштовао и ожалио. Оставио је за собом неутешну супругу *Дану* рођену *Илкић*, сина *Ету*, чиновника *аустро* *угарске* *Банке*, *Емилију* *ћерку* и пуницу *Анастасију* *Илкића*. Вечан му спомен!

† **Радивој Поповић**, врховни надзорник поште у *Осеку*, примеран чиновник, ваљан и угледан *Србин*, преминуо је 29. маја (11. јуна) о. г. у 57. години живота и ојадио супругу *Ленку* и кћери *Љубицу* удату *Марић* у *Ади* и *Веру* још у коси. Вечан му спомен!

ИСПРАВАК.

У песми из прошлог 5. броја нашег листа, под насловом: »*Старчева* *успомена*«, случајно је изостало у штампи име песникиње: *Даница* *С. Чочићка*, што молимо да се попуни.

БЕЛЕШКЕ.

З Д Р А В Љ Е.

Лек против глисте пантликаре. Глиста пантликара добије се од свињског меса, кад се оно једе живо недокувано или недопечено. Пантликара је несносна животињца, која живи у човечји цреви. Може да нарасте по 2, 3, 4 и више метара. Но за то ипак може неко да је има а да и не осети, а може богме и да шкоди здрављу, јер оболели добијају од ње главобољу, трбобољу, несвестицу и често повраћају оно што поједу, те отуда и слабе. Зато је ваља уклањати из човека чим се појави на изметима човечјим, јер од ње отпадају парчад, која су налик на пантлику и изгледају као семе бундевино или као флекце нанизане. Наше жене је отклањају бундевиним семеном. Узму 60—70 комада тог семена, просуше га дан два, очисте од љуске и онда језгру утуцају у аван, да изгледа као тесто. То процеде кроз танак тил у једну кафену кашику, помешају у тај сок мало ситна шећера и дају детету или човеку, које с том глистом заражен, да попије на штедрце (гладан) и кроз 2—3 сата изаћи ће глиста с главом заједно. Примећујемо пак, да дотични заражени мора пре тога 2—3 дана умерено живети, само житку (течну) храну узимати и добро се ишчистити, најбоље ричинус зејтином и тек онда узети сок од бундевина семена.

Кава и шећер. Неки француски лекар вели, да је учинио многе упоредне пробе с кавом и шећером (Др Леваи) па је нашао, да кафа не унапређује варење јела, као што се то уопште држи, шта више вели, да смета варењу поједине хране у стомаку. На против вели, да шећер врло јако упливише на брзо сваривање хране. С тога препоручује, да се црна кава ослађена пије после јела. Да шећер унапређује варење и снажи човека, то је давно позната ствар, те многе државе дају војницима шећера кад иду на дуже маршеве. Професор Хуфеланд препоручивао је шећер за поправку претовареног стомака. С тога неки пре спавања попију чашу шећером заслађене воде или поједу комадић шећера на суво и уверавају да на тај начин предупредују болове у стомаку и боље спавају. За то старији људи и једу радо слаткише.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Крупни кромпири, који се остављају за зиму, обично се не кувају добро, а нарочито при крају зиме и одмах с пролећа. Код неких се спољни део скува као брашно, док им је средина тврда и сирова. Томе ће се помоћи,

кад такав кромпир на више места пре кувања прободемо плетећом иглом и кромпир ће се скроз искувати.

Кад се сади кромпир онда ваља пазити у какву се земљу сади, па ако је земља лакша и песковита, ваља кромпир дубље усадити, ако је земља тежа и глинаста (иловача) онда плиће. Према томе ваља удешавати сађење на њему добивати 20—25% више рода. „Тежак.“

КЊИЖЕВНОСТ.

Српске штипендије. Г. Васа Пушибрк, управитељ срп. вел. гимназије новосадске у миру написао је броширу од 29 стране велике осмине под именом: *»Српске штипендије«*. Он је поглавито покупио оне задужбине, којима управља Саборски Одбор у Срем. Карловцима и Матица Српска у Новоме Саду. Штипендије, којима управљају поједине политичне и црквене општине у Новом Саду, Сомбору, Суботици, Сентомашу, Ст. Бечеју, Панчеву, Гор. Карловцу, Пакрацу, и т. д. није узео у рачун. Но и оне, којима управља Саборски Одбор и Матица Српска, било их је крајем 1909. године 46 са главницом од 3,567.991 круне и 99 пот., које носе: 239.132 круне 24 пот. годишњег интереса, а од кога се даје на штипендије годишње 122.248 К и 51 пот. а са 41.153.44 К прирашћују годишње главнице горњих 46 за дужбина, те према томе повећава се главница сваке три године у најмању руку са 100.000 К. Из тог изводи писац, да је наш овоострани народ довољно осигуран са ђачким штипендијама и да од сад не треба више нико да оснива ђачке штипендије, него да свој приштеђени новац, кад већ нема свога порода оставља на поједине наше просветне заводе: срп. вел. гимназије, срп. учитељске школе, срп. више девојачке школе, срп. нар. позориште, Привредник, српске конвикте и интернате, да се они осигурају или да прилажу на св. савски или клирикални фонд у Срем. Карловцима, који такође служе као потпора за наше просветне заводе. Ми се слажемо у мислима са г. писцем, што се тиче овог питања и препоручујемо нашим имућнијим суграђанима, који немају свога порода а ради су да оставе своје приштеде општој народној потреби, да прилажу фондovima овде поменутих српских народних установа, па ће много широј маси народној помоћи, него што то бива са појединим штипендијама.

Матушева ракија, позоришни комад у три чина написао др. Миладин Свињарев. Парна штампарија Ђорђа Иковића у Новом Саду 1912. Цена 60 потура (70 пара динарских).

Комад овај има тенденцију, да одврати наш прост свет од биртија и пића ракије. А писцу је, колико смо проучили, пошло доста добро за руком, да своју мисао тако прикаже, да се читалац и слушалац може убедити од штете и зла, коју води за собом биртија и отровно пиће ракије.

Изнео је најпре, како је село пропало било, што су се људи за време стара попа и учитеља били одали несрећном пићу, моди и раскошу, па кад је дошао у село нов млад поп и нов млад учитељ, који су заједнички договорно у слози завели земљорадничку задругу па с овом и поред ње почели народ поучавати и саветовати, да се окане биртије, дангуба, моде и раскоши, свет дошао к себи, поче лепо напредовати морално и материјално, девојке се одрекле дуката и моде и почеше и они и момци водити примеран и леп живот, све док не дође негде из света неки Матуш и не отвори у селу проклету биртију са ракијом »ростопчином«, који својим намамљивањем поново примаму свет на биртију и на пиће, те се поново исквари и најбољи газда и занатлија Васић пређе примеран и угледан човек, не паде у његове вигове и полако се одао пићу и ракији, да је до ивице пропасти дотерао своју кућу, напоследку полудио и у лудилу убио своју добру и честиту жену. Васић је имао једну кћерку, велику девојку, и сина Ђорђа, који је учио медицину. Матуш, бирташ, имао је такође јединицу и врло честиту кћер Терку, која се још као дете загледала у Васићева сина Ђорђа. И ма да се из говора Матушева види, да је Немац ипак се кћерка његова у српском друштву полако одродила своје народности, да је сва била одана Српству и Ђорђу, који је баш оних дана довршавао своје медицинске студије, кад му је отацу лудилу учинио горњи злочин Па и ако је Ђорђе такође волео Терку, одбио је њену руку са очина неваљалства. То ју је тако збунило, да је од жалости пореметила памећу. У том се изроди и буна против Матуша и навале на кућу му, да је разоре, а Матуша да премлате, што се прогласило, да је Матуш мећао у своју ракију жабу, па с њом тровао свет и једва је полиција спасла Матуша од светине. Но кад му доведоше разбарушену и полуделу кћерку Терку (јединицу), њега згоди капља и умре. Тако се довршује тај комад, који даје нашем свету лепе поуке и држимо, да би био од лепе користи, кад би се по нашим селима у дилетанским представама приказивао, јер врло лепо карактерише сеоски живот, њихове обичаје и њихов друштвени живот.

А. В.

„Трговачка Омладина“. Под тим насловом отпочео је маја месеца о. г. да излази у Новом Саду нов лист под уредништвом г. Миливоја Жупанског књиговође Српске Штедионице у Новом Саду. Лист је званичан гласник српске трговачке омладине у Аустро-Угарској и излази сваког другог и четвртог четвртка у

месецу (дакле 2 пут месечно) на целом табаку великог формата. Чланови централне касе добијају лист бесплатно а за нечланове је цена 8 К годишње. Лист посредује око намештања особља бесплатно.

Досад је изишло два броја и судећи по њима можемо рећи, да лист одговара својој задаћи и можемо га препоручити нашим трговцима а нарочито трговачким помоћницима.

Болести воље. Написао *Т. Рубо*, члан академије, хонорарни професор у Колеж де Франс, прево са 21. француског издања *Владимир С. Велић*, Београд. Штампарија »Меркур« Мил. Стефановића. Издање књижаре С. Б. Цвијановића у Београду. Цена 2 динара (круне).

О апендицитису са гледишта практичног лекара од дра Николе Вучетића. Прештампано из »Српског Архива« за целокупно лекарство, које је саопштио писац у Српском Лекарском Друштву 1. октобра 1911. г. у Београду.

Изашао је бр. 12. »Српске Везиље«, што издаје Милан Петко Павловић у Вршцу. Број креди: 40 потура.

„Српски Свештеник“. Од 1. јануара о. г. почео је под овим насловом да излази у Сарајеву лист удружења срп. православног свештенства у Босни и Херцеговини. Излазиће двапут месечно на целом табаку вел. осмине а цена му је годишња: 6 К за чланове, а за нечланове и за иноземство: 10 К. Претплата и рукописи шаљу се на Главни Одбор свештеничког удружења у Сарајево.

Српски Соколски Гласник. Српска Соколка Удружења ова овамо и она у Србији збили се у једно коло. Досадања два листа: »Српски Соко«, кога је издавао у Срем. Карловцима г. Никола Максимовић и »Соколски Гласник Душана Силног«, кога је издавао у Београду г. Сретен Обрадовић спојили се у један лист под насловом: »Српски Соколски Гласник«, који ће уређивати Др. Лаза Поповић у Срем. Карловцима, а издавати Срет. Ил. Обрадовић у Београду. Цена је листу: 3 К или 3 дин. годишње и плаћа се на једанпут за целу годину. Лист ће излазити месечно једанпут на великом табаку. Рукописи се шаљу уреднику Др. Л. Поповићу, Срем. Карловци а претплата и све што се тиче администрације шаље се у Београд, Цара Уроша ул. број 65.

„Српски Витез“ овај кроз родољубиви и најстарији српски лист за витешко народно васпитање, као општи преглед свих соколских, витешких и родољубивих друштава Краљевине Србије појачан у сваком погледу излази тачно сваког 1. у месецу у великим свескама укусне израде од најмање 16 страна са сликама и додатцима Мартовски број изашао је на 24 стране са овом богатом садржином: 1. Цетиње са сликом; 2. Црна Гора, песма од Владе М. Јовановића; 3. Пролеће, песма од Биослава; 4. Методика наставе за телесно развијање од професора

Ашанасија М. Поповиќа (наставак); 5. Главни задатак Скупштине Савеза Соколских Друштва Душан Силни; 6. О крунисању цара Душана, песма од Биослава; 7. Историјски развештак гимнастичких друштва у Србији (наставак); 8. Душановка, песма од Јована Л. Перовиќа и т. д.

»Српски Витез« стаје годишње само 6 динара (ван Србије 8 франака) и треба да га прима свака српска кућа и установа а особито наша друштва. Рукописи и новац за лист шаљу се на ову адресу: Др. Вој. В. Рашићу. Душанова ул. број 48 Београд. (Serbie).

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Добротворна Задруга Српкиња Сентомашкиња примила је од гђе Марије Јанковић 20 К у име венца на одар своје пок. братићу, рано преминулом Стеви Јанковићу, на чему се у име задруге овим топло захваљује

Зорка Ст. Дунђерска
начелница.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

Већ је дат у штампу и у велико се штампа мој

ВЕЛИКИ СРПСКИ КУВАР

те ће бити готов концем августа, а изнијеће преко 30 штампаних табака на финој сатинираној хартији и повезан у модеран повез од енглеског платна са 2500 рецепата. У њему ће бити и србијанска и босанска кухиња, а стајаће само 5 К — заједно с увезом.

Претплатити се може за сад код мене у Мостару или у књижари Трифка Дубића у Мостару.

Зорка Бабић, рођ. Митровић.

Стечај.

Добротворна Задруга Српкиња у Бос. Градишци расписује овим стечај на место **УЧИТЕЉИЦЕ**

за своју раденичку школу за течај шивања и кројења горњи хаљина.

Учитељица је одређена за сада плата К 80.—.

Од компетенткиња се тражи да имају добре сведоџбе и да су коју годину самостално радиле. Првенство имају Босанке.

Молбе се имају поднети горњој Задрузи до 30. јуна 1912. г. (1—1)

Јавна захвала.

Сломљени големом тугом још сматрамо за дужност изићи овим на јавност.

Благодаримо друговима, нашега милога и непрежаљенога сина и брата

ЂУРИЦЕ

гимназисте Новосадске Српске Велике Гимназије.

који положише 50 Круна у место венца на одар, да тиме упишу свога омиљенога друга за члана друштва „Слоге“.

Тиме су хтели да доживотно уздрже спомен на свога Ђуру.

Младим пријатељима нека милостиви Бог подари у изобиљу среће и здравља, а ми у име блажене сјени нашега непрежаљенога љубимца сина и брата кажемо њима:

„Хвала Вам браћо и мили другови моји“!

Још на крају молимо наше младе пријатеље да нам не замере, што ова благодарност излази након дужег времена; дочим су они у првом моменту показали да су спремни за свога Ђуру све жртвовати.

Ал нека верују, да нама није лако борити се са тешким ударцем — који нам је однио узданицу нашу — наша је туга неизмерна, која нас у многим позваном раду омета.

У *Дрежници* (Хрватска) 1912. године.

Ђуро и **Драга Лончар-Трбојевић** тужни родитељи. **Нада** сестра уч. IV. разр. српске више девојачке школе у Н. С. **Бранко** брат уч. П. разр. српске вел. гим. у Н. С.

БЛАГОДАРНОСТ.

Српска женска добротворна задруга у Темишвару благодари овим високоблагодном Господину Пери Живановићу ц. и кр. мајору у Темишвару на дару му од 30 К преданог овој задрузи поводом смрти драгога му оца пок. *Георгија Живановића*.

У Темишвару, 12. (25.) марта 1912.

Меланија Јанковић,

председница.

Стечај.

Добротворна Задруга Српкиња у Грачацу (Лика-Хрватска) потребује једну солидну вредну и вешту ШВЕЉУ. Она би имала доста рада, а уз то би добила и неколико ученица да их учи.

Које би желеле ово место получити, нека се обратe својим условима овој задрузи. Ово место могу добити само Српкиње православне вере.

Грачац 24. марта 1912.

КАТАРИНА ПОПОВИЋ с. р.

2—2

председница.

BAD REICHENHALL.

У знаменитој баварској купци „РАЈХЕНХАЛ“—у отвара и ове године свој „пансионат“ Српкиња г-ђа **Сара Димитријевићка** из Беча у једној од најлепших вила званој: „**Concordia**“. Срби, који су се лане и преклане бавили тамо, врло се хвале умереним ценама, пријемом и укусним јелом, јер госпођа Сара кува по српском укусу.

Ми препоручујемо нашим Србима и Српкињама, који буду тамо одлазили на лечење, овај српски пансионат.

На захтевање, шаљу се бесплатно проспекти о ценама. Писма ваља упутити на г-ђу Сару Димитријевићку Bad Reichenhall—Villa „Concordia“ Bayern. 2—2

ФАТИМА КРЕМ

по правом источном препису приправљено одстрањује у најкраћем времену **сунчане пеге**, јетрене мрље, суједице (Mitesser) ненаравно црвенило лица, наборе, све нечистоће лица и руку, као најизврсније средство даје **кожи белоћу** и кадифи сличну нежност.

Фатима сапун посветљује особито деловање крема. **Фатима пудер** даје лицу услед своје особите финоће и невидљивости **отмен и елегантан изглед**.

ЦЕНЕ СУ СЛЕДЕЋЕ:

Фатима крем	К 1.—	за иностранство	К 1'50
Фатима сапун	К 1.—	„	К 1'50
Фатима пудер	К 2'40	„	К 3.—

Да се очувате **бескорисних патворина** изволите **тачно на име Фатима пазити**, јер наруџбе поштанским поузећем **тачно шаље:**

Парфимерија Ориентале Фатима Вуковар 23.

У иностранство шаљемо само, ако се новац унапред пошаље.

ИЗИШЛО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ! ИЗИШЛО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ!
 ПЕТО ИЗДАЊЕ ШТАМПАНО У 25.000 ПРИМЕРАКА
 НАЈНОВИЈИ

ВЕЛИКИ СРПСКИ КУВАР

Катарине Поповић-Миџине

са новим, корисним и практично опробаним допунама наших угледних и искусних
 домаћица као и из одабраних страних дела те врсте.

Средила Милева Симића

наставница „Кућарства“ српске више девојачке школе у Новом Саду.

„Велики Кувар“ има 43 штампана табака велике осмине или 672 страна са 150 слика
 и једном колорисаном таблицом: *Најбољи делови говеђеј меса.* Ова ваљана књига биће од нај-
 веће користи свакој Српкињи домаћици у најскромнијим и најимућнијим породичним приликама,
 јер ће се из ње практично научити кувати наша српска јела, као и готовити најфинија јела из
 кујне: француске, немачке, мађарске и т. д. а све је то јасно, разгледно приказано у овом нај-
 новијем „Српском Кувару“, да ће милина бити свакој Српкињи домаћици узети у руке ову корисну
 и лепо распоређену књигу у којој ће лако наћи све што јој затреба.

„Велики Српски Кувар“ је у укуским тврдим корицама увезан а цена му
 је 5 круна.

Ко узме два примерка добија трећи бадава.

Издавачка књижара Учитељског деоничарског друштва

„НАТОШЕВИЋ“ у Новом Саду.

ЉЕТЊЕ НОВИНЕ.

ФРАНЦУСКИ ГРЕНАДИНИ И БАТИСТИ,
 ЕНГЛЕСКИ ЗЕФИРИ И ПЛАТНА ЗА ХАЉИНЕ,
 ФРАНЦУСКИ ЛЕВАНТИНИ И КРЕПОНИ,
 ЕПОНЖ (EPONGE) НАЈНОВИЈЕ ПЛАТНО ЗА ХАЉИНЕ,
 ФРАНЦУСКЕ ФУЛАР СВИЛЕ,
 ЈАПАНСКА СИРОВА СВИЛА (RONSEIDE) И ШАНТУНГ.
 СВИЛЕНИ И ВУНЕНИ МАРКИЗЕТИ.

СПЕЦИЈАЛИТЕТИ У АПАРТНИМ ЉЕТЊИМ БЛУЗАМА И ЖИПОНИМА.
 ОДЕЛА И МАНТЛОВЕ ЗА КУПАЊЕ ЗА ОДРАСЛЕ И ЗА ДЕЦУ.

ГОРЕ НАВЕДЕНЕ АРТИКЛОВЕ ДОБИЈУ СЕ У НАЈВЕЋЕМ ИЗБОРУ
 У ПОМОДНОЈ КУЋИ

Матије Леви и друга, Нови Сад

ГЛАВНА ПИЈАЦА, У ЗГРАДИ ХОТЕЛА ЈЕЛИСАВЕТЕ,

Штампарија деоничарског друштва Браника у Новом Саду